

Τα μεγάλα Μοναστικά Κέντρα της χριστιανικής Ανατολής (Χρίστος Κρικώνης, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1RTw5Dd>]

Ορθόδοξα Μοναστικά Κέντρα της Ανατολής

Ο Ορθόδοξος Μοναχισμός ήταν πάντοτε ενιαίος, παρ' ότι είχε αναπτυχθεί σε διάφορα μοναστικά κέντρα και όρη, τα οποία στην εκκλησιαστική συνείδηση ανεγνωρίσθησαν ως «ιερά όρη», πάντοτε όμως αυτά είχαν την ίδια σημαντική συμβολή για τη διατήρηση της ορθοδόξου πίστεως, την καλλιέργεια της παιδείας, την ανάπτυξη του πολιτισμού και τη μεγάλη ακτινοβολία τους στην κοινωνία.

Εν συντομία ο Μοναχισμός είναι η πεμπτουσία του Χριστιανισμού, η δυναμικότερη, η πληρέστερη και συνεπέστερη αυτοέκφρασή του[8]. Αναπτύχθηκε μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας και διαμορφώθηκε ως συνέχεια της ζωής της Εκκλησίας κι όχι εναντίον αυτής και της ιεραρχίας της.

Κατά τον αείμνηστο π. Θεόκλητο Διονυσιάτη, «ο Μοναχισμός είναι αυτή η Εκκλησία, επιδιώκων με συνέπειαν τους σκοπούς αυτής, οίτινες συνίστανται εις την επικράτησιν του Ευαγγελίου εν τω κόσμω και την σωτηρίαν της ψυχής... Η θεία βιοτή των μοναχών εδημιούρησε... ό,τι σήμερα καλούμεν ορθόδοξον πνευματικότητα, η οποία αφίκετο άχρως ημών ως πατερική παράδοσις»**[9]**.

Από την χριστιανική αρχαιότητα, ως αναφέρθη, εμφανίσθηκαν διάφορα μοναστικά κέντρα, μικρά ή μεγάλα, οργανωμένα ή μή, σε διάφορα μέρη, όπως στην Αίγυπτο, στην Παλαιστίνη, στην Μικρά Ασία, στην Ελλάδα. Στην Ελλάδα, από τον 1^ο αιώνα στο Άγιον Όρος, τον 12^ο στα Μετέωρα και αλλού σε διάφορους χρόνους άρχισε η αναζωογόνηση του μοναχικού βίου, αφού εν τω μεταξύ σε άλλες περιοχές είχε παρακμάσει.

Άλλα τέτοια μοναστικά κέντρα, σημαντικά και σπουδαία, υπήρξαν στην Καπαδοκία, όπου αναπτύχθηκε ένα από τα σημαντικότερα μοναστικά κέντρα, σε μια περιοχή θαυμάσιας φυσικής ομορφιάς, στους καταπληκτικούς ηφαιστειογενείς κώνους, θαύμα της φύσεως και εκεί, όπως των Μετεώρων, στις οπές των βράχων και της γης, στην άξενη πέτρα και ερημική σιγή, όπου το φυσικό τοπίο και εμπειρία της άσκησης και μοναχικής ζωής ενώθηκαν και πρόσφεραν την υψηλότερη πνευματικότητα και ασκητική μαρτυρία.

Επίσης μοναστικά κέντρα αναπτύχθηκαν και στο όρος Όλυμπος της Βιθυνίας, όπου οι μοναχοί και τα μοναστήρια τους, κατά την περίοδο ιδίως της εικονομαχίας,

προσέφεραν τεράστιες υπηρεσίες και μάλιστα με πολλές θυσίες και μάρτυρες για την διατήρηση και επικράτηση της ορθοδόξου πίστεως έναντι των διωγμών, της κακοδοξίας και πλάνης των αιρετικών. Μοναστικά κέντρα είχαν αναπτυχθεί ακόμη και στο Παπίκιο όρος της Μακεδονίας και στην ορεινή Γορτυνία της Πελοποννήσου.

Από τον 1^ο αιώνα, ως γνωστόν, αναπτύχθηκε το μεγάλο μοναστικό κέντρο στο Άγιον Όρος, το οποίο ως ακοίμητος φρουρός της ορθοδόξου πίστεως, απετέλεσε μια από τις πλέον χαρακτηριστικές, εντυπωσιακές και μεγαλειώδεις εκδηλώσεις συνύπαρξης μεταξύ της «φυσικής και ανθρώπινης δημιουργίας στην μακραίωνη μοναχική ορθόδοξη παράδοση και την προαιώνια ευεργεσία του απaráμιλλου» κάλλους της φύσεως[10]. Πρόκειται για τον Αγιορείτικο Μοναχισμό.

Ο Μετεωρίτικος Μοναχισμός ανήκει σε ένα από τα μεγάλα μοναστικά κέντρα στον κόσμο, στα Άγια Μετέωρα, στα λεγόμενα «Θηβαΐδα των Σταγών», τα οποία αποτελούν, μαζί με το Άγιον Όρος, τη μητρόπολη του ορθοδόξου μοναχισμού, το μεγαλύτερο και σημαντικότερο συγκρότημα του Ελλαδικού χώρου. Μαζί δε με το Άγιον Όρος συγκροτούν το μοναδικό πνευματικό θησαυρό όχι μόνο για τον χριστιανικό κόσμο, αλλά και για ολόκληρη την ανθρωπότητα και προβάλλονται ως προμετωπίδα του ορθοδόξου ανατολικού Χριστιανισμού. Η ιδιομορφία και μοναδικότητα των απροσπέλαστων βράχων τους αποδεικνύουν την σοφία και αγάπη του Δημιουργού τους Θεού, προκαλούν τον θαυμασμό των ανθρώπων και εμπνέουν τον σεβασμό τους στο φυσικό περιβάλλον, στην δημιουργία και στην φυσιολογική χρήση του κόσμου· και ακόμη συντελούν στον επαναπροσανατολισμό του ανθρώπου, στην αποκατάσταση των σχέσεών του με τον Θεό και στην ανταλλαγή του τρόπου ζωής και της σκέψεώς του.

Ειδικά τα Άγια Μετέωρα, με τον Μοναχισμό τους, σημαίνουν τόσο για την ελληνορθόδοξη Εκκλησία όσο και για το ελληνικό έθνος, ό,τι σημαίνουν για την χριστιανοσύνη όλου του κόσμου οι όροι «Άγιοι Τόποι», η «Θηβαΐδα», το «Θεοβάδιστο όρος Σινά», το «Άγιον Όρος»[11].

[Συνεχίζεται]

8. Βλ. συλλογικό έργο, Μοναχισμός και σύγχρονος κόσμος, Αθήναι 1963.
9. «Αθωνικά άνθη», Αθήνα 1962, σ. 16-17.
10. Νικοδήμη, μοναχή, Η σχέση ανθρώπινης δημιουργίας και φυσικού περιβάλλοντος..., σ. 276- 277. Ολοκληρωμένη και εμπειριστατωμένη μελέτη για το Άγιον Όρος είχε γράψει ο αείμνηστος καθηγητής Π. Χρήστου, «Το Άγιον Όρος εν τω παρελθόντι και τω παρόντι, επί τη χιλιετηρίδι του Αγίου Όρους», Αθωνική Πολιτεία, Θεσσαλονίκη 1963, και θεωρούμε οποιαδήποτε προσπάθεια αναφοράς και καταγραφής της ιστορίας του, δεν είναι δυνατόν

να παρουσιάσει κάτι νεώτερον. Γι' αυτό και αποφεύγομε να αναφερθούμε ειδικότερα στην ιστορία του.

11. Βλ. Χρ. Κρικώνη, Μοναχισμός «στο πέτρινο δάσος των Μετεώρων και των πέριξ περιοχών τους, Σύντομη αναφορά», Πατερικά Μελετήματα, τ. Γ, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 349-377, όπου αναφέρονται περισσότερα για τις Μονές γενικότερα.